

Sygn. akt III AUa 857/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 października 2012 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Janina Cieślukowska
Sędziowie:	SSA Irena Różańska-Dorosz SSO del. Ireneusz Lejczak (spr.)
Protokolant:	Karolina Sycz

po rozpoznaniu w dniu 9 października 2012 r. we Wrocławiu

sprawy z wniosku M. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o emeryturę

na skutek apelacji M. P.

od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Opolu

z dnia 3 kwietnia 2012 r. sygn. akt V U 196/12

zmienia zaskarżony wyrok i poprzedzając go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z dnia 9 grudnia 2011 roku i przyznaje wnioskodawczyni M. P. prawo do emerytury od dnia 1 listopada 2011 roku.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 3 kwietnia 2012 r. Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Opolu oddalił odwołanie wnioskodawczyni M. P. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z dnia 9 grudnia 2011 r.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy wydał w oparciu o następująco ustalony stan faktyczny:

Wnioskodawczyni, urodzona w dniu (...), obecnie nie kontynuuje zatrudnienia, nie jest członkiem OFE, wykazała na dzień 1 stycznia 1999 r. 23 lata 11 miesięcy i 13 dni okresów składkowych i nieskładkowych.

W dniu 30 listopada 2011 r. złożyła wniosek o emeryturę z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

Decyzją z dnia 9 grudnia 2011 r. organ rentowy odmówił jej prawa do emerytury, przy czym uznał jej 11 lat miesiąc i 17 dni okresów pracy w szczególnych warunkach. Natomiast nie uwzględnił okresu zatrudnienia wnioskodawczynie w (...) Przedsiębiorstwie (...) w K. od dnia 1 grudnia 1979 r. do dnia 14 grudnia 1985 r., gdyż nie przedłożyła za ten okres świadectwa pracy w szczególnych warunkach.

Wnioskodawczynie w okresie od dnia 1 września 1979 r. do dnia 4 maja 1986 r. była zatrudniona na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) Przedsiębiorstwie (...) w O. Zakład (...) w K., w tym okresie zajmowała stanowiska: stażysty do dnia 30 listopada 1979 r., mistrza produkcji do dnia 31 sierpnia 1983 r. i starszego mistrza produkcji do dnia 4 maja 1986 r., przy czym od dnia 15 lutego 1985 r. do dnia 4 maja 1986 r. przebywała na urlopie wychowawczym.

W powyższym okresie wnioskodawczynie pracowała jako majster bezpośrednio wśród pracowników na hali produkcyjnej. Była kontrolerem produkcji, przydzielala ludzi do pracy, musiała skontrolować wszystkie stanowiska pracy, suszarnie, palenie w piecu, rano rozdzielala prace, była przy obsłudze maszyn, nadzorowała czy cegła jest dobrze wypalona. Kontrolą jakości produkcji zajmował się mistrz, pracowała 8 godzin i więcej, nie miała swojego biura. Sprawowała nadzór nad pracownikami wykonującymi pracę w szczególnych warunkach. Ze względów organizacyjnych wykonywała przeważnie prace wchodzące w zakres czynności ekonomisty zakładu.

Na podstawie powyższych ustaleń Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie wnioskodawczynie jest niezasadne.

Sąd Okręgowy wskazał, że zebrany materiał dowodowy w sprawie nie potwierdził, że wnioskodawczynie stale i w pełnym wymiarze czasowym w spornym okresie wykonywała prace w szczególnych warunkach. Z akt osobowych wynika, że wnioskodawczynie ze względów organizacyjnych wykonywała pracę ekonomisty zakładu. Z zeznań świadków i samej wnioskodawczynie wynika, że jedynie częściowo wykonywała prace zaliczane do prac w szczególnych warunkach.

Sąd Okręgowy podkreślił, że tylko bezpośredni dozór i kontrola jakości wykonywane na oddziałach i wydziałach, w których wykonywane są prace w szczególnych warunkach, mogą zostać uznane za prace w szczególnych warunkach. Wnioskodawczynie sprawowała taki dozór, jednakże sprawowanie także nadzoru pośredniego, nie pozwala uznać, że stale i w pełnym wymiarze sprawowała bezpośredni nadzór.

W świetle tych okoliczności Sąd I instancji uznał, że wnioskodawczynie nie wykazała, że w powyższym zakładzie wykonywała stale i w pełnym wymiarze prace w szczególnych warunkach, wobec czego nie przysługuje jej prawo do emerytury i w konsekwencji decyzja organu rentowego jest prawidłowa.

Powyższy wyrok w całości zaskarżyła wnioskodawczynie, podnosząc, że jako mistrz i starszy mistrz produkcji wykonywała stale i w pełnym wymiarze tę pracę. Wbrew ustaleniom Sądu I instancji nie wykonywała dozoru pośredniego. Odnośnie czynności z zakresu ekonomii, to były to prace związane z dokumentacją o wielkości produkcji. Uzupełnianie tych danych było potrzebne do ustalenia wysokości wynagrodzenia dla danego pracownika.

Wskazując na powyższe wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i przyznanie jej emerytury.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawczynie jest zasadna.

Zgodnie z art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy, czyli 1 stycznia 1999 r., osiągnęli: okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn (pkt. 1) oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 (pkt. 2). Emerytura, o której mowa w ust. 1,

przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego oraz rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem (ust. 2).

Z kolei po myśli art. 32 ustawy w związku z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43) ubezpieczonej urodzonej po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura, jeżeli osiągnęła wiek emerytalny (55 lat) oraz posiada 20 – letni okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat okresów pracy w warunkach szczególnych.

Poza sporem jest, że wnioskodawczyni spełnia przesłanki dotyczące wieku, ogólnego stażu ubezpieczenia emerytalnego, nieprzystąpienia do OFE i rozwiązania stosunku pracy. Bezsprzeczne jest również, że wykazała 11 lat miesiąc i 17 dni okresów pracy w szczególnych warunkach.

Natomiast sporna kwestia sprowadzała się do ustalenia, czy wnioskodawczyni spełnia warunek 15 lat pracy w szczególnych warunkach, w szczególności, czy podczas zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) w O. Zakład (...) w K. w okresie od dnia 1 września 1979 r. do dnia 14 lutego 1985 r. stale i w pełnym wymiarze wykonywał pracę w szczególnych warunkach.

Sąd Okręgowy w zgrupowany w sprawie materiał dowodowy uznał, że wnioskodawczyni w ramach swych obowiązków wykonywała również prace biurowe oraz nadzór pośredni, co nie pozwala uwzględnić powyższego okresu zatrudnienia do okresów pracy w szczególnych warunkach.

Sąd Apelacyjny nie podzielił stanowiska Sądu I instancji.

Na wstępie należy zauważyć, że w judykaturze Sądu Najwyższego podkreśla się jednolicie, iż przewidziane w art. 32 powyższej ustawy prawo do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach jest ściśle związane z szybszą utratą zdolności do zarabkowania z uwagi na szczególne warunki lub szczególny charakter pracy. Praca taka, świadczona stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, przyczynia się do szybszego obniżenia wydolności organizmu, stąd też wykonująca ją osoba ma prawo do emerytury wcześniej niż inni ubezpieczeni.

Podzielając takie rozumienie instytucji emerytury z art. 32 ustawy, należy stwierdzić, że określonymi w pkt. 24 działu XIV wykazu A rozporządzenia czynnościami ogólnie pojętej kontroli oraz dozoru inżynieryjno-technicznego na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie, są wyłącznie te czynności, które wykonywane są w warunkach bezpośrednio narażających na szkodliwe dla zdrowia czynniki. Zatem przy ocenie, czy określona kontrola bądź dozór stanowią pracę w szczególnych warunkach, łącznikiem jest narażenie ubezpieczonego na czynniki istniejące na stanowiskach pracy podwładnych zatrudnianych w szczególnych warunkach. Jeśli zatem czynności te wykonywane są stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na stanowisku pracy związanym z określoną w pkt 24 działu XIV wykazu A rozporządzenia kontrolą lub dozorem inżynieryjno-technicznym, to okres wykonywania tej pracy jest okresem pracy uzasadniającym prawo do świadczeń na zasadach przewidzianych w rozporządzeniu.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt sprawy należy zauważyć, że wnioskodawczyni była zatrudniona w Zakładzie (...), czyli w Cegielni. Zakład ten zajmował się więc produkcją wyrobów ceramicznych (cegieł). Tak więc pracownicy zatrudnieni w tym zakładzie przy produkcji tych wyrobów wykonywali pracę w szczególnych warunkach określoną w wykazie A Dział V poz. 11 stanowiącego załącznik powyższego rozporządzenia. Z zeznań świadków jasno wynika, że wnioskodawczyni w spornym okresie, pracując na stanowiskach: mistrza i starszego mistrza produkcji, wykonywała w hali produkcyjnej nadzór i kontrolę nad pracownikami zatrudnionymi przy produkcji cegieł. Zeznania te znajdują potwierdzenie w aktach osobowych wnioskodawczyni, w szczególności w karcie charakterystyki pracy z dnia 21 marca 1983 r., z której jasno wynika, że wnioskodawczyni sprawowała nadzór nad pracownikami i podlegała bezpośrednio kierownikowi zakładu i pośrednio kierownikowi działu produkcji. W ramach pracy na tych stanowiskach do obowiązków wnioskodawczyni należało: rozdzielanie prac, nadzorowanie procesu produkcji cegły od gliny do jej wypalania, sprawowanie kontroli jakości produkcji. Zatem z tego wynika, że wnioskodawczyni sprawowała

bezpośredni nadzór i bezpośrednią kontrolę nad pracownikami zatrudnionymi na hali produkcyjnej przy wyrobie cegieł. Skoro stale przebywała na tej hali, to tym samym podobnie, jak pracownicy pracujący w tej hali, była również narażona na szkodliwe dla zdrowia czynniki związane z procesem produkcji wyrobów ceramicznych (cegieł). Zatem należy uznać, że wnioskodawczyni stale i w pełnym wymiarze czasu pracy sprawowała bezpośredni dozór i bezpośrednią kontrolę nad pracownikami wykonującymi pracę w szczególnych warunkach i tym samym w spornym okresie wykonywała pracę w szczególnych warunkach. Natomiast jeżeli chodzi o kwestię wykonywania przez nią czynności z zakresu ekonomii (biurowych), to sam ten fakt nie podważa jeszcze uznania wykonywanego przez nią dozoru i kontroli za pracę w szczególnych warunkach. Należy zauważyć, że obowiązki te sprowadzały się jedynie do ustalenia ilości wykonanej pracy przez konkretnego pracownika. Wnioskodawczyni czynności te wykonywała na hali produkcyjnej, gdyż nie było odrębnego pomieszczenia. Tak więc również podczas ich wykonywania była narażona na niekorzystne dla zdrowia czynniki. Nadto należy podkreślić, że czynności obejmujące sporządzenie dokumentacji związanej z dozorem, czy też kontrolą, stanowią integralną część tej pracy, wobec czego nie ma podstaw do ich wyłączenia i traktowania odrębnie.

Należy podkreślić, że Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 4 października 2007 r., sygn. akt I UK 111/07, uznał, że sprawowanie w ramach zakresu czynności dozoru również nad pracami niewymienionymi w wykazie A nie wyłącza zakwalifikowania tego dozoru jako pracy w szczególnych warunkach. Sąd Apelacyjny podziela ten pogląd. Z brzmienia pkt. 24 działu XIV wykazu wynika bowiem, że warunkiem zakwalifikowania określonego w nim dozoru i kontroli jako pracy wykonywanej w warunkach szczególnych jest to, aby na oddziałach i wydziałach, na których czynności te są wykonywane, jako podstawowe były wykonywane prace wymienione w wykazie A. Jeżeli zatem pracownik wykonuje bezpośrednio czynności dozoru stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, to objęcie tym dozorem także innych prac wykonywanych na tych oddziałach i wydziałach, a niewymienionych w wykazie A, nie pozbawia czynności dozoru inżynieryjno – technicznego charakteru pracy w szczególnych warunkach.

Sąd Apelacyjny podziela ten pogląd. Należy więc stwierdzić, że wykonywanie przez wnioskodawczynię na hali produkcyjnej, oprócz prac dozoru i kontroli, także czynności z zakresu ekonomii, nie sprzeciwia się uznaniu wykonywaniu przez nią w spornym okresie stale i w pełnym wymiarze czasowym pracy w szczególnych warunkach.

Sąd Okręgowy ustalił, że wnioskodawczyni wykonywała pośredni dozór. Należy zauważyć, że w aktach osobowych brak jest dowodów świadczących, iż wykonywała dozór pośredni. Zatem ustalenia Sądu I instancji w tym zakresie należy uznać za bezpodstawne. Tym bardziej, że Sąd Okręgowy nie wskazał dowodów, na podstawie których poczynił to ustalenie.

Wobec powyższego należy stwierdzić, że wnioskodawczyni wykazała, iż w spornym okresie wykonywała pracę w szczególnych warunkach. Po doliczeniu tego okresu do uznanych przez organ rentowy okresów pracy w szczególnych warunkach należy stwierdzić, że posiada ona ponad 15 lat okresów pracy w szczególnych warunkach i tym samym spełnia wszystkie warunki do nabycia emerytury w wieku obniżonym.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 kpc zmienił zaskarżony wyrok i poprzedzającą go decyzję organu rentowego z dnia 9 grudnia 2011 r. w ten sposób, że przyznał M. P. prawo do emerytury od dnia 1 listopada 2011 r.

R.S.